

J E L E N K Ö R.

77. szám

Pest, szerda. September 26dikán.

1832.

Foglalat: Magyarország (Kinevezés. Vukovári halálnap. Losonczy gyapjvásár. Szepesi termékek. Holdmezei Berei Farkas A. f. Kir. kam. tud.) Anglia (Londonból, Tripolisból, Pétervárból hírek. Tizedrendszer áldozatai. Ismertetés az angol bankról.) Franciaország (Czáfolat. Párisi munkások. Adók. Vasut. Műszorgalom. Orleans hg. 's general Goblet Brüsselben.) Belgium (Brüsseli ünneplés. Ausztriai kormányzék rendeletei Belgiumra nézve.) Németország (Hannovera. Baden. Bajor rajnamellék. Elegy.) Görögország. Portugália. Törökország (Bagdadi lázongás.) Elegy hírek. Legujabb. Pénzfolyamat. Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Az erdélyi kir. udv. kancellaria Hollaki Antal 's Degenfeld-Schomburg Otto urak fentebb hivatalra történt léptetésök által az erdélyi kir. kormányzéknel megürült két kormányzékivalóságos titoknokságra Lészai Lajos és Biró József urakat, eddig kormányzékival. concipistákat, nevezte ki.

Vukovár Septemb. 20kán: Tek. Szerem Vmegye Rendei is fényes isteni szolgálatot tartottak: áldani a' Gondviselést ifiabb királyunk élte szerencsés megtartásaért; Ő Felségének pedig, épen akkor tartott közgyűlésekből fiui örömök jelentéseül egy alázatos örvendező felirást rendeltek küldetni, magok hazafi érzésükben a' megyeháznál gazdagon lakomozván. —

A' közelebbi losonczy gyapju-vásár igen kedvezőleg ütött ki, mind a' mellett, hogy az áru-mennyiség kevesebb volt a' máskorinál; mivel a' kereskedők jó eleve összevásárolák a' vidékbeli gyapjut; de a' mi volt, az mind, 's 60—70 ftig nevedett áron, elkelt. — Ez uttal a' vevők többnyire bányavárosiak és mörvák voltak; találkozott ugyan sídó áruló és vevő is, de csak azért hogy olcsóbbra üssön ki a' gyapju ára, és nyerhesenek azok kik előre egy alkudták a' gyapjut meg, mint a' losonczy vásárban ára szakadand. 'S csakugyan elfogják czéljokat érni, vagy már kezökben is van.

Szepesből f. h. 15kéről indult tudósítások után nálok az idei arathatás igen igen elkesétt, úgy hogy a' megye északabb vidékein a' rozs még nagy részint lábon áll, délin pedig épen az árpát takarítják. A' dérvette kolompérszár 's egyéb kerti veteményekből keveset reménylenek, de gyümölcsök elég termett.

Holdmező-Vásárhely, sept. 19én: Sz. Mihály h. v. 15ikén nyugodott el az urban itt, mint születése helyén, ama mind a' két ns magyar honban ismeretes vándor verselő Holdmezei, Farkas András Berei, udvari poeta, az erdei múzsák barátja, rózsabajnok, a' lói tanács zabolázója 's a' t. 's a' t. mint ön szélszélyéből magát neveznie tetszett. Ifjuságától reá tapadt nyavalyái miatt roncsolt váz-testtel vánszorgott honjába, hol három év alatt földre süttött fővel, reszketó lábakkal házról házra járdalván, kopott verseit, szabott áron tolván mindenki nyakára, majd itt, majd amott éledegelt, míg végre elszújosodott teteimei összveroskadván, kialutt egy olly élet, melly birtokosának is unalmára vált.

(Kir. Kam. tudósítás.)

Ó cs. kir. Felsége a' besztercze - bányai megürült kir. bányabíró, 's bányatörvényszék helyettes hivatalra, Nándory József selmeczki kerületi kir. bányatörvényszék közbirót méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

F. e. aug. 27kén a' temesvári kir. harminczadi áru - vizsgáló Bogovcsevich István megholt.

A N G L I A.

September 4dikén hg Lieven (az orosz követ) tevé udvarlását a' királynál, 's levelet nyujta ált orosz császár és császárné Ő Felségektől. — Angoulême (francia volt kir.) hgné september 6ikán Holyroodból Londonba érkezett, vele Berry hgnének leánya; az exkirályi ház egyéb tagjai is szint' oda vártattak.

Több nevezetes torytagja az eloszlott parlamentnek, kik a' jövőbe is akarnak választatni, olly formán nyilatkoztatták ki magokat, hogy ők 's a' többi megválasztandó toryköves nem fogják a' mostani (egyházi) tizedrend-

szer megváltoztatását ellenzeni, ha az egyháznak illő kárpótlás fog adatni. —

A' tripolisi deytől kárpótlást sürgetett angol expeditio (egy fregát 's két kisebb hajó) célját szerencsésen elérte. Mihelyest tudnillik, (mint irtuk), az angol consul a' dey udvarát elhagyá, 's a' fregátra költözött, a' dey azonnal megküldött a' kivánt 200,000 dollárból 177,000et, kérvén, engedtetnék neki a' többi lefizetésére még néhány nap.

General Goblet elhagyá Londont sept. Sikan. Előtte való nap Vandeweyer ur lord Palmerstonnal értekezett. — Az előbbinek (gen. Gobletnek) hirtelen elutazta a' politikai körökben élénk behatást tett. — 7dikén három kurir utasított el a' száraz felé, kik a' belga kérdés iránt fontos leveleket visznek. Ezt a' Sun (ujság) abból következteti, hogy egy gőzhajó már előre parancsot kapott, magát ezen kurirok átszállítására készen tartania.

A' Liverpool Chronicle szerint e' városban a' reformegyesület, miután már célját elérte, önkényt eloszlott.

Globe: Pétervárából september 1jén indult tudósítások szerint lord Durham, miután követségét, mint hisszük, kielégítőleg végezte, Londonba visszakészült. Bucsvaudienciát kért ugyan már, de erre az utolsó hír elindultával még nem volt nap kitűzve. Meghagyá azonban a' császár, kegyelmének különös jeléül, hogy a' lordot azon gőzhajó vigye Stettinbe, melly különben csak a' császáriház tagjainak áll használatokra. — Ugyancsak a' Globe szerint general Krukovi-ecki, ki Varsót általadta, most ugyancsak Varsóban tartózkodik, holott vele néhány foglyoskodó (revolutio-alatti) senator, mint: Olizar, Niemojovski, Rembilinski, Nakwaski st. b. vallomási egybe vettetnek. General Prondzinski pedig, a' hitszegő, Pétervárához közel él 's ott a' kormány számára planumokat készít Varsó megerősítésére, min most folyvást 's hatalmasan dolgoznak.

A' francia journalok kifakadásaira azt jegyzi meg a' Courier (angol ujság): jól tenné a' francia kormány, mire ugy is kénytelenítve lesz, ha t. i. az angol kormányzásoknak

ez iránti bánásmódját követvén, az említett journalok illetlen megtámadását megvetve 's hallgatással tűrné, a' helyett hogy most hivatalos felelkezéssel azoknak nem érdemlett fontosságot ad.

Irlandnak Castletownroche nevű helységében a' tizedszedés vérontásra adott alkalmat. A' parasztok ellene szegültek a' tisztiségnek, a' lázadás-acta felolvastatott, de minden siker nélkül, 's a' katonaság végre tüzet adván 4 a' lakosok közül halva terült el, 15 kemény sebet kapott 's ezek közül is nem sokára több meghalt.

Ismertetés a' londoni bankról nyilvános hírlapok után: Ez intézetet 1694ben, a' kormány jóváhagyásával, néhány kereskedők alapíták, tőkepénzével, melly eredetkor 1,200,000 font st. volt, aranyban ezüstben 's váltókban kereskedni, mennyisége értékéhez képest váltóleveleket közrebocsátani, 's ha kivántatnék azokat minden időben arannyal vissza is váltani szándékozáván. E' munkálatok csak hamar gazdagon gyümölcsöztek, 's a' bank tőkéjét tetemes növekvésre gyarapították. A' mult század végén, közbe jöven a' francia hosszú zavargás, köz szükség okozta ez intézetnek mindinkább nemzetisülését 's mivel a' continensen az arany jóval drágultabb lön mint Angliában, a' banknak pedig már 10 millio font stről szólló váltói forgottak világszerte, hogy ez magát a' rögtönös beváltás ellen eléggé biztosíthassa; könnyű volt Pitt indítványa után (1797ben) a' parlamentnek azon kedvező határozatát nyernie, hogy egy közönséges béke megálapításaig minden készpénzbeli fizetés, vagy váltás kötelességtől feloldoztassék. Erre a' bank egy 's két fontos váltókat is bocsáta közre. — Privilegiumát azóta a' parlament több ízben megújította, 's előbb említett kedvező határozatát is nem azonnal a' közbéke helyreállása után, t. i. 1815ben, hanem az országos adóságnak akkori halmozata, 's a' banknak a' nemzeti kereskedésben mindinkább növekedő befolyása miatt csak 1819ben szüntette meg; melly azonban a' banknak csekély vagy éppen semmi kárára sem lehet, mivel a' közönségnek benne helyezett bizodalma határta-

lan volt. Ekkor 28 millio font stnyi váltója környelt. Később ezután a' társaság e' nagy számot apródonként fogyasztani kezdé, hogy magát a' netalán sürgethető rögtönös beváltás ellen némi részben biztosithassa, de ennek, valamint az 1826beli tartományi bankok hasonló cselekedetinek, már időről időre károsabb következése, 's veszteséges befolyása lón az árak értékére nézvest. — E' bankot egy fő-, 's egy alkormányzó, e' mellett 24 igazgató kormányozza, kik törvény szerint nem kötelesek az intézet finanzia-llapotját kinyilatkoztatni, de mivel ennelölte 16 esztendővel sürgetősb lón a' publicum kívánsága, tudni a' bank egész vagyonát, 1816 majusa 23kán kijelenték, hogy az egész, dividendekre osztandó tőke, 1797 óta 11,642,400 font st.ról 2,910,600al szaporodott többre, 's e' szerint a' részvényesek ugyan e' nagyobbodott irányban birják dividendjeiket (25 pCttel); 1819ben egy 100 fontos részvény ért 269 font. st.get, 's a' dividendek 10 pCten alól több esztendeig nem voltak. Ekkor a' parlament a' valóságos érték hivatalos kinyomozására egy bizottságot nevezett, 's úgy találtatott, hogy az egész vagyon összeleg 5,200,000 fonttal több, elébb az intézet igazgatósága által közhirré tett mennyiségnél; 's e' kitudott körülményen alapult azóta a' publicum bizodalma. Azonban a' jövő 1833ban már kitélik a' privilegium hatása, 's vele azon kérdés keletkezik: adassék e' valljon uj 's milyen, vagy egészen megszüntessék? a' monopoliumok ellen napról napra kedvetlenkedőbb közvélemény elég okokat találhat azt végkép megtagadni, vagy mi hihetőbb, legalább nagyobb részben csonkíttatni. 1823ban már 8 pCre olvasztá a' bank dividendjeit, 's actiai 210 font stre estek. Az igazgatók legközelebbi önakaratbul származott nyilatkozásukból kitetszik, hogy a' haladék-tőke jelenleg már csak 2,900,000 font, ide nem tudva az intézet épületei 's más ingatlan javai értéket, mellyet 1,100,000 fontra tesznek, 's az eredeti 14,553,000 fontnyi tőkét; mindezekről az igazgatóság nem sokára bizonyos adatokat közlend. Mindazáltal az utóbb lefolyt esztendőkben, nevezetes károkat szenvedett az

intézet, főkép hamisítás által, 's a' nevezett haladék tőke nagy részét azok pótlására volt kénytelen fordítani, hogy 8pCtes dividendjeit fizethesse, ez oknál fogvást a' részvények 210 fontrul 188ra szállottak. Ha mingyárt megfosztatnék is e' bank némelly privilegiumtól, jüvedelme mindazáltal okos és gazdálkodó igazgatás mellett ezután is bizonyos; szivárog az főkép arany 's ezüsttel kereskedése, nagy mennyiségű letett pénzek kamatlan használhatása, váltás, és kormány-pénzek igazgatásából. Mostanság az országban 20—21 millio font stre menő váltói kerengnek, ezek valóságos (arany, ezüst 's kül váltókban) értéke pedig magánál az intézetnél, miről legközelebb szinte kimerítőbb nyilatkozást ígért; nevezetes ebben a' 11,000,000 font st.nyi státusadósság, mellytől a' bank csak három, száztoli kamatot huz. —

London-Merchant gőzhajó September 8 ikán indult ki Falmouthból Oporto felé 's don Pedro számára gyalog és lovas katonaságot vitt.

FRANCZIAORSZÁG.

Azon czáfolatban, mellyet mint előbbi levelünk végén említők, báró Andlau ellen bizonyos Chaltas nevű ur iktatott a' Constitution de 1830 czimű párisi ujságba, a' következő helyek jőnek elő: — — Mind ezeken kívül emlékeztetem még az ugynevezett báró Andlau-t némellyekre, miket ő szint-ugy tud, mint én. A' herczeg (Károly, braunschweigi) Estibau, bordeaux-i szabó és ruhaszállítóval két különböző contractust kötött, egyiket 1831ben jul. 15ikén egy egész ezred, a' másikat 1831 septemb. 28ikán két bataillon öltözete iránt; amabban 1,600, emebben 1,200 teljes katonaoöltözet készítése 's szállítása volt kikötve; 's mind a' két contractus egy későbbi, u. m. 1832 jan. 9iki módosítással együtt, Maillard bordeauxi notarius urnál tétetett le. — Parisban e' folyó esztendő juliusában Nolte és Goldstücker urakkal lépett egyezésre a' herczeg 5,000 csákó, táská, kardszija, czipó és harisnya szállittatása végett, 's 25,000 francot alku fejében előre le is fizetett. Későbbben szintazokkal 5,000 puská 's hat álgyu iránt (álgyuokocsikkal együtt)

kezdődött alku Andlau ur nevében, 's ezen alkudozást, Párisba érkezvén, maga a' herczeg is folytatá. 'S avagy nem tudja e az ugynevezett báro Andlau, hogy a' hg mind Parisban mind a' külföldön több agenst tart, kik az ő expeditioja szerkeztetésével foglaltosak, sem azt, hogy névszerint itt Parisban a' Dauphine és Deschamps utcákban valóság-gal történtek szegödtetések? — Végezetül nem hagyhatom szó nélkül báro Andlaunak Mauguin urra hivatkozását. Ha a' hg, a' mi nem lehetetlen, csakugyan szólott valaha Mauguin urral, ugy igen is gondolható, hogy ő valóságos érzését és czélzásait Mauguin ur előtt csak azért is eltitkolá, hogy így tévedésbe hozza maga iránt a' közvéleményt, 's ha lehetséges, a' franczia hazafiak szövetezését ügyéhez megnyerje. Deszerencsétlenségére a' herczegnek, az ő előbbi viselete megczáfolja minden mostani szavát 's jövendőre tett ígéreteit, és senkinek sem juthat eszébe, kivált Németországban, kételkedni azon, hogy a' hg expeditiojának más célja lehetne, mint a' Braunschweigan azóta felállott constitutionalis kormány felforgatása és az, hogy despotakint térjen azon országba vissza, mellyből őt a' nép semmire kellő igazgatása miatt űzte ki. Egyébiránt ezen utóbbi tettnek valóságát én egy legközelebb megjelenendő irományban fogom megmutatni 's ugyan abból ki fog egyszersmind tetszeni, mi oknál vagy ezimnél fogva vállaltam én magamra ezenel is az ugynevezett báro Andlau hamis állításaira felelni. Aláírva: Chaltas L. A. Feydeau utca, 3 szám.

September 12kén a' børsén 's egész Párisban annak hira terjedezett, hogy Berry hercegné Bordeaux táján elfogatott. A' Courier állítása szerint a' kormány ugyanaz nap reggelén telegraph által vett erről tudósítást, de mellyet nem akar addig közleni, míg a' személy ugyanazonsága tökélyesen be nincs bizonyítva. Annyi igaz, hogy a' blaye-i fellegvárban (a' Gironde jobb partján, ugyanazon nevü megyében) sietve 's nagy készülétek tétettek valamelly előkelő fogoly befogadására 's a' helynek erősítésére. — Az exkirályi ház (X. Károlyé) a' Messenger szerint Hol-

landia partjain fog szárazra szállani 's Németországon keresztül mintegy october 15dikére érkezni Gréczbe.

A' Gazette de Normandie, — így ír a' Moniteur, — utána a' Quotidienne 's több legitimista journal azt hirtelik, hogy több katonatiszt elbocsáttatás-kérelmet nyújtott volna be a' hadministerhez, min a' király megilletődvén, meghagyá marsall Soult-nak, tétessen vizgálatokat a' sereg illyes gondolkozásának okairól. Ezen vizgálatok következtetésében több tisztt azt nyilatkoztatá ki, hogy nekik igen sajnosan esik, fegyvereiket folyvást hazafitársaik ellen fordítani. — Mind ez, mond a' Moniteur, merő költemény, 's könnyü átlátni, mi czéllal közöltettek; mi tehát fel vagyunk hatalmazva ezen, a' Gazette de Normandie után közlött, hazug híreknek a' leghatározottabban ellenmondani.

Néhány nap óta gyülekezések 's csoportozások esnek Párisban a' kézmivések között, mellyek azonban mind eddig további nyilvános rendetlenkedés nélkül széledtek el. Névszerint a' Galignani's Messenger 's a' Moniteur szedői 's nyomtatói a' munkabért akarván feljebb rugtatni, e' napokban (sept. 10 és 11dikén) dolgozni vonakodtak, 's a' Messenger sept. 11kén csak fél ivet küldözhetett szélyel. Másnap azonban mind a' két helybeliek munkájokhoz visszatértek. Hasonló czélból hasonló cselekedtek az ácsok. — General Quiroga (spanyol) Párisba megérkezett. — A' Courier legujabb számában azt vitatja, hogy a' blaye-i erőség a' ham-i foglyok (Polignac és társai) számára készítették, hova ezeket sürgető kérelmökre a' hami lakás egészségtelen volta miatt rendelé a' ministerium áttétetni. (Polignac ujjban betegeskedett; Peyronnet folyvást szobáját órzi 's valamelly, hihetőleg nyomtatás alá szánt, munkával foglalatoskodik.)

A' mellékes adók a' mult augustus hónapjában 1,800,000 franc-kal hoztak be többet a' Moniteur szerint, mint a' mult év azon hónapjában, 's szinte 7,500,000 franc-kal többet mint 1830éban.

Parisban néhány capitalisták egyesületbe állottak össze négy vasut készítettése végett

a' főváros 's az ország külön városai között. Az egyik Paris, Dieppe és Havre (éjszaknyugot) a' másik Paris és Lille (éjszak), a' harmadik Paris és Strassburg (kelet), a' negyedik Paris és Bordeaux (délnyugot) között lenne felállítandó. Az egyesület rövid időn nyomtatásban fogja kiadni tervét 's mibenlétét.

A' francia kormányhoz az ország több részeiből érkeznek tudósítások a' kézmű 's kivált a' tengeri kereskedés naponkinti élénkbedéséről; nevezetesen Marseilleben rövid idő alatt 5 új gőzhajó készült el, mindenike 150 tonnás, ketteje egyedül Marseille és Havre közt fog járni. Egy másik egyesület Havre és Hamburg közt szándékozik gőzhajói közlekedést indítani, 's az utóbbi hely által a' Lübecki 's pétervári gőzhajókázással egyesülni.

Orleans kir hg Belgiumba készül, holott a' laeki kastély készíttetik elfogadására 's a' hg e' hónap 14kére váratik. — General Goblet Brüsselen megérkezett.

BELGIUM.

Az ünneplés, mellyet september 10ikén Brüssel városa a' királyi pár tiszteletére ada, a' fűvészkertben tartatott 's felette fényes volt. Az üvegházakban nem jutott a' később érkezetteknek hely, a' boulevardok 's a' közel utca tömvek valának emberekkel. Ó Fel-ségök 9 órakor estve érkezvén, az ugy nevezett Flora-pavillonban szállottak meg. Innen a' kertbe menvén, azon szép látványban gyönyörködtek, mellyet amaz épület 's a' kert felső terének kivilágítása (illuminatio) nyujta. A' tűzjáték tizedfél órakor kezdődött, tizenegyedfélkor a' nép éljenei között Ó Fel-ségök a' palotába visszatértek. — Más nap a' király katonamustrára Mechelnbe utazott.

Baro Loe belga követ megkeresésére a' bécsi udvar következőket határozá: 1. A' belga lobogó minden ausztriai kikötőbe bebocsáttatik. 2. A' Belgiumról szóló tudósítások az ausztriai kormányujságokban e' cím alatt fognak közöltetni: „Belga királyság.“ — 3. A' belga utlevelek (passusok) Ausztriába bebocsáttatnak 's teljes értékűeknek ismertetnek. —

NÉMETORSZÁG.

A' hannoverai rendek september 7iki ülésében egyik igen fontos szakasza döntetett el a' status alaptörvényeinek, u. m. az adó meghatározást 's a' rendeknek ebbeli befolyását érdeklő. A' másod vagy is követkamara egy előbbi alkalommal abban egyezett volt meg, hogy a' rendek feltételetlen jussal birjanak az adók megadása vagy megtagadásában; de mivel az első kamara e' tárgyban másképp végzett, ennél fogvást közös conferentiák tartattak, mellyekben harmadnap tanakodás után a' többség ennek ajánlatába egyezett meg. A' katonatartás költsége 's azon alapok, mellyek szerint a' többi hivatalok 's nyugpénzek fizettessenek, bizonyos regulativumok által lesznek megállapítva, mellyeket a' kormány és statusok együtt szabják. Ezen regulativumokat aztán mind addig, mig a' király és statusok által más nem készül, ezen utóbbiaknak az adómegadásban sinórmértékül szolgálnak; de ha a' statusoknak ugy tetszik, minden izben (esztendőben) új vizsgálat alá vétethetnek. Olly kiadásokat azonban, mellyek (német) szövetség 's fenálló országos vagy magányos törvényi kötelezetésekből erednek, a' statusok meg nem tagadhatnak. Ide vétetnek különösen azon fizetések, nyugpénzek 's várandóságok (Wartgelder) is, mellyeket az eddigi alapok szerint a' király állapított, vagy a' készülendő regulativumok szerint állapítani fog.“ — Ez a' javalat igen heves vitákra adott alkalmat; ellene szólottak a' mostani oppositionnak legjelesb tagjai u. m. Lüntzel, Christiani, Freudentheil, Honstedt, Saalfeld 's t. urak; mellette Sandvosz, Dahlman, Stüve 's különösen cabinet tanácsnok Rose. Szavazatkor két hason félre oszlott a' gyűlés, 28 szó vala a' javalat ellen 's 28 vala mellette. Illyenkor az előlülő szava határoz. Ez a' javalat melé nyilatkozván, az el is fogadtatott. — Ugyancsak a' hannoverai gyűlés egyik újabb határozatánál fogvást a' német szövetségi ismeretes végzetekre nézve a' nevezett gyűléstől nem megy a' ministeriumhoz semmi válasz, 's az oklevél, mellyben azon vég-

zeteket a' ministerium hirül adá, az irományokhoz (ad acta) tétetik. —

Megtörtént az is, mitől a' dolgok újabb fordulata után Badenben a' hidegebb megfontolásuakon kívül maga a' városi tanács is jósolva és intve tartott. A' freiburgi universitas (egyetem) bezáratott, az ezt meghagyó nherczegi rendelet ekép következik: Azon kártékony irány, mellynek mind politikai mind erkölcsi tekintetben a' freiburgi egyetemnek nagyobb része már régibb idő-től fogva indult, 's az ebből áradó, szinte kártékony hatás magára a' tanulók tudományos mivelődésekre is minket (a' nagy herczeget) gyakran és tetemes aggodalmakba ejte. Az intést, bár foganatlan volt, nem kimélttük; maga azon fenyegetés, hogy a' legelső nyugtalankodás esetén az egyetem bezáratik, oly kevéssé használt: hogy e' hónap 29ikén ismét ollyasok történtek, (l. Jelenkor 76, Elegyhir.) mik az egyetemi tanuló testnél a' törvény megvetését 's a' dísz és illendőség érzetének tökéletes hiányát bizonyítják. Illy szárandó történetek által azon meggyőződésre jutottunk, hogy a' rossz sokkal mélyebben fekszik, mintsem azt rendes és szokott szerekkel irthatnók ki, 's hogy e' célra egy rendkívüli, áltható mód és rendszabás szükséges. Az ország javára tehát, különösen a' szülőkére, kik gyermekeiket ezen intézetre bizzák; Freiburg lakosinak nyugodalmára, melly a' tanulótság kicsapongási által olly gyakran zavartatott meg; de főképen azért, hogy a' tanulósgot az eddigi hiú, haszontalan 's könnyelmű politizálás helyett a' studiumra (tanulásra) visszavezessük, a' tudományt előbbi komoly és magas érdemébe, méltóságába visszahelyezzük, 's így általa a' tanulók erkölceit nemesítve, őket egyszersmind igaz életbölcsességgel, 's az igaz életrevalósággal ruházzuk fel, rendeltük, és rendeljük a' mi következik: 1. A' freiburgi egyetem új, célirányosb, 's az eddigi hibákat mellőző szerkezetet (reorganisatio) kap mind tárgyakra, mind személyekre nézve, 's az ez iránti javalat készítése és benyújtása ezennel a' belministeriumra bizatik. 2. Az új szerkezet kihirdetéseig az egyetem bezáratik. 3. Minden

tanuló, kinek állandó lakása nem Freiburg, kétszer 24 óra alatt e' rendelet kifüggesztése után a' várost egész csendeségben hagyja el 's térjen honjába vissza. — Egyébiránt biztosan remélljük, hogy azon számos, nagy tiszteletre méltó 's a' tudomány körül érdemeket szerzett tanítók, kik hiven 's lelkiismeretesen egyedül hivataloknak éltek 's a' kiket mi igen jól meg tudunk különböztetni az ellenkező utra térültektől, e' mi általános rendszabásunk szükségét átlátni 's egy újabb, javított szerkezet alatt magokat új buzgalommal fogják hivataluknak szentelni. — Ezen rendelés végrehajtása belső ministerünkre bizatik. Carlsruhe, september 6ikán. Leopold. Winter.

Spirában (Speyer) következő kormányzóki rendelés jelent meg: Az alólirt kormányzóki határozatánál fogvást az ismeretes: előterjesztése vagy is úgy nevezett óvása a' bajor Rajnamellék honszerető polgárainak az e' f. év jun. 28ikán költ szövetségvégzések ellen, zár alá vétetett, 's ezen határozat e' hónap 4ikén a' kir. statusministerium belső-ügyi osztálya által is megerősített. Ennél fogvást nem engedtetik meg, hogy azon előterjesztés a' városi és falusi községekben tovább is terjedjen, 's a' lakosok további aláírásokra szólíttassanak fel, sőt inkább minden politiahivatalnak 's a' királyi lovasőrségnek (gendarmerie) ezennel meghagyatik, hogy az ebbeli terjesztést 's aláírásgyűjtéseket minden nem-tilos módon akadályozzák, a' kérdésben forgó előterjesztés vagy óvást pedig, nyilvános helyeken akarhol találják, azonnal elfoglalják (confiscálják). Spira, Septemb. 7ikén Rajnakerületi kormányzóki: Báro Stengel. Schalk.

A' kasseli Verfassungsfreund (ujság) egyik legújabb száma helyett csak egy kis levelkét küldé olvasóihoz, tudokra adván, hogy ujsága azon számába szánt minden cikkelyét vagy egészen, vagy nagy részben kitörölte a' censor.

Münchenben közelebb jelent meg egy terv a' Dunának a' Mainával (Moenus) leendő összeköttetéséről; a' canalis melly e' végre a' Dunából Kellheimnál kezdve, Altmühl, Ott-

maringenthal, Beilngries, Neumarkt, Nürnberg, Erlangen 's Forchheimen keresztül Bambergig huzatnék 8 's $\frac{3}{4}$ millio fr. költségbe kerül. A' király, mint hallatszík, e' tervet elfogadta, 's az előmunkálatokhoz fogást megparancsolta.

GÖRÖGORSZÁG.

Professor és bajor kir. tanácsos Thiersch Fr. september 3ikán Corfuba érkezett. A' görög nemzeti gyűlés reá bizta azon végzésnek (decretum) Münchenbe vitélet, mellynél fogvást a' görög nemzet képviselői Otto bajor hgnek, a' bajor király másodszülettjének, görögországi királlyá választatását elfogadák. A' decretum mellett két felírás is megyen, egyik a' bajor királyhoz, másik Otto hghez; melly utóbbi ekép következik: Görögország urához, O Felsőgednek. Sire! Az egész hellen nép tesszéssel fogadta Felsőgednek a' magas szövetségesekek által Görögország királlyává lett szerencsét ígérő megválasztatását, 's már eddig is több tartomány adá e' feletti örömekek 's hálaérzetének nyilvános jeleit. A' nemzetnek, mindenben az egész nép akarata szerint cselekvő, képviselői, mint tolmácsi a' közös kívánatnak, ma a' legmagasb, legfenségesb tisztet teljesítik, Felsőgednek görögországi királlyá választatását ünnepileg megerősítvén (sanctionalván). Az ide zárt végzés magában foglalja ezen, a' törvény által megkivánt minden formasággal készült, megerősítést (sanctiot). Ezen tul a' nemzet képviselői még csak abeli forró ohajtásukat fejezik ki, hogy Felsőgedet vagy Felsőged helytartóját minél előbb a' görög nép közepette láthassák; meglévén győződve egy részről, hogy ezen jelenlét által mind azon inségnek, mellyben, mint az olly hosszú küzdés 's az ideigleni kormányrendszer kártékony következtésében, ezen nép sorvadoz, vég fog vettetni; más részről pedig, hogy azon jelenlét a' nyommon bekövetkezendő jobb rend, 's az alkotmányszeres törvények védpaizsa alatt felvidulandó nemzeti jóllét előkövetének fog az ország által tekintetni. — Aláírva: Not ara P. előlülő, Maurocordato A. másodelőlülő. — (Ezek után a' többi képviselő).

PORTUGÁLIA.

A' legujabb, u. m. september 11iki angol ujságok következő híreket hoznak Portugáliából: Britannia lineahajó szombaton, septemb. 9dikén, érkezett Plymouthba Lissabonból, melly utóbbi helyet e' hónap 4ikén hagyá el. Ekkor azt hitték Lissabonban, hogy don Miguel hajéserege másnap kiinduland. De admiral Sartorius egyszersmind Lissabon előtt szállonga, várván az ellenséget, ámbár még akkorig erősödést nem kapott; maga a' főváros (Lissabon) tökéletes csendben volt. — Továbbá: Pantaloon salup e' hónap 8ikán érkezett Oportoból, honnan aug. 31ikéig terjedő tudósítást hozott. E' szerint don Pedro serege igen jó karban volt, szinte a' legjobban a' város erősítésére tett munkák is, minél fogvást annak védői a' megtámadtatást épen nem rettegék. A' mind tovább őszre haladó évszak szinte lehetetlenné teszi don Miguel seregeinek, mellyek ugy is, és már régóta, élelem szükében vannak, az Oporto melletti hosszab tartózkodást. (Egy levél szerint az Allg. Zeitungb. Lissabonból aug. 29dikéről, general Povoas serege csakugyan 7 leguára vonult Oporto elől vissza).

TÖRÖKORSZÁG.

A' bagdadi lázadásról (Jelenkor. 75) így ír a' konstantinápoli Moniteur aug 18ikán: Ali Riza basa, bagdadi főkormányzó, jelenti, hogy e' városban egy, az ő személye ellen 's boszúból forralt összeesküvés ütött ki majus 28dikán. Az összeesküttek olly hiszemben voltak, hogy őt, a' főkormányzót, megijeszthetik 's a' város elhagyására birhatják. E' végett először is a' kormányzói kincstárnok házára rohantak 's néhányat cselédei közül legyilkoltak; innen a' gyilkos csoport, szándéka nyilvános kikiáltása közben, egyenest a' hárem kapujához tolongott. De Ali basa, e' vitéz és elszánt férjfiu, elhagyván palotáját, 's az itt ott őrhelyeken álló rendes katonaságból egy csapatot csakhamar összegyűjtvén, véletlenül 's olly erővel rohant a' lázadókra, hogy maga ez az első rohanás elég volt azokat szelt-szalasztani. Azonban egyesültek ismét a' Komber-Ali nevű erősegekben, melly hely a' város belsejében fekszik. Itt a' basa tüzet

vettetett reájok, 's a' lázadók menekedni nem tudván, élethalálra adák meg magokat, bocsánat és kegyelemért esedezvének. Főbbjeik elzárattak; 's midőn e' tudósítás Bagdadból elindult, a' esend ott ismét teljesen helyre volt állítva.

A' török szultán eddigi kedvelt meghittjét, Kalosso-t, az országból kiharancsolá 's volt első titoknokát Mnstaphát udvarától eltiltá. Ezekből azt következtetik sokan, hogy a' szultán és divánja, az országbeli erős oppositiotól tartván, a' régi reformelleni rendszerre akarnak visszatérni. —

ELEGY HIREK.

Luxemburg n. herczegség főkormányi bizottsága előlülője egyik határozatában közhi-
rül adja Ó Felsege a' király n. herczeg legu-
jabb rendelését, Luxemburgban a' francia 's
német nyelv iránt, mellynél fogva mindket-
tőt egyiránt uralkodónak állapítólag határoz-
za: 1) A' lakosoknak szabadságokban áll, e'
nyelvek egyikén, mellynek t. i. személyökre
nézvest elsőbbséget tulajdonitanak, intézni ke-
resetüket minden hatóságnál, igazgatóságnál,
vagy egyes tisztviselőknél is, kik azután szint
azon nyelven tartozzanak igazságot szolgáltat-
ni. 2). A' hivatalbeli jegyzők kötelesek a'
törvényes okleveleket azon nyelven készíte-
ni, mellyen azt a' kereső felek ohajtják. 3).
Egyedül azon törvényhatóságokra esik kivé-
tel, mellyek a' német szövetségi hatóságok-
kal egyenes közlekedésben állanak, mellyek
mindenkor a' német nyelvet kötelesek hasz-
nálni.

Gróf Münch Bellinghausen (Frankfurtból)
's báró Pfeffel bajor követ a' francia udvar-
nál sept. 12kén Aschaffenburgba, hol most a'
bajor király mulat, érkeztek.

A' hőselkü Plater Caecilia grófné, test-
vérének legujabb, Leedsben tartott, előadása-
kint, nem Franciaországban, hanem Lith-
vaniának egyik határfalvában halt meg, áldo-
zatja a' lengyel nemzeti támadásnak, melly-

nek vagyónát, erejét, életét olly nem érdem-
lett, olly gyászos kimenettel szentelé.

Sept. 3kán Frankfurtban egy különös
esetke adta magát elő; tüzesen vitatta t. i.
egyik vendéglőben egy ifju francia, hogy
Parisban atyja az első polgár, 's mivel szom-
szédja, egy másik ifju, ezt hinni nem akarta,
sőt ellenkezőleg királyjokat állítaná első
polgárnak, amattól párviadalra hivatott, de
secundánsa nem levén egy épen előtte való
nap érkezett 's ugyan azon vendéglőben szál-
lott lengyel őrnagyhoz folyamodott; hijában
mentegeté ez magát hogy sebekben sínylődik,
hogy vendég, 's mint ollyannak illyes, bajban
keverednie nem illenek, a' fiu mindinkább
sürgette, sőt az esenkedést elunva őtet is pár-
viadalra hívta, erre felbosszonkodott a' sze-
rény bajnok, 's fogván az egres eszút, miu-
tán jól elverte, a' jelen voltak élénk hahotái
közben, a' vendéglőlől úgy ki lödítá, hogy
lába még küszöböt sem érne, 's ezzel a' via-
dálnak vége lön.

Legujabb: Oportoból septemb. 6káiig van-
nak hírek. Ekkor ott csatára készült mind a' két
fél szárazföldi ereje. D. Miguelnek 21,000 embe-
re áll a' Douro északi és déli vidékén; gen. Po-
voas ujabban több hosszú álgyut hozott, mi sze-
rint, úgy látszik, hosszas ostrom alá akarják O-
portot venni. Egy kémleletnek (Recognoscirung)
aug. 25kén, félóráig tartó lödőzésnél 's egyikét ha-
lottnál egyéb következése nem lett. D. Pedro leg-
közelebb 3000 embert várt Franciaországból. Sar-
torius folyvást Lissabon előtt várja és csalogatja
az ellenséges hajóereget. — Marq. Palmella sept.
13kán még Londonban volt.

Pénzfolyamat:

Bécs (september 22ikén) közép ár:	
Státus 5 pC. kötelezőlev.	87 $\frac{15}{16}$ p. p.
— 4 pC.	77 — —
— 1820diki nyeres. kölcsön	— — —
— 1821diki	— $\frac{1}{2}$ — —
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pc. banko kötel.	47 $\frac{1}{2}$ — —
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCt kötel.	— — — —
Bank-actiák v. részvények darabja	1147 — — —

A gabonának pesti piaci ára szeptember 21dikén 1832.

cozs. m. vto. gar	legjobb	közepszerű	csekélyebb	Pozs. m. vto. gar.	legjobb	közepszerű	csekélyebb
Fisztabúza	110	133 $\frac{1}{2}$	120	Zab	33 $\frac{1}{2}$	32	30 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	96 $\frac{1}{2}$	93 $\frac{1}{2}$	90	Köles	—	—	—
Rozs	56 $\frac{1}{2}$	55 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Köles-kása	—	—	—
Árpa	57 $\frac{1}{2}$	56	53 $\frac{1}{2}$	Kukoricza	69 $\frac{1}{2}$	66 $\frac{1}{2}$	60